Deklarācija par Andra Kulberga vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību

(15. Saeimas pilnvaru laikam. Pirmais izpildes pārskats – līdz valsts budžeta likuma 2028. gadam pieņemšanai)

Sabiedrība 15. Saeimas vēlēšanās ir nobalsojusi par pārmaiņām. Valdības pienākums ir tās īstenot un uzticību attaisnot ar paveikto. Strādāsim gudrāk, un Latvija augs ātrāk!

Andra Kulberga vadītā valdība apņemas īstenot pārmaiņu programmu, kuras mērķis ir stiprināt Latvijas valsts un tās pilsoņu militāro, nacionālo, ekonomisko un pilsonisko drošību.

Tā paredz samazināt valsts pārvaldes izmaksas un panākt, ka iestādes strādā ātrāk un savus lēmumus pamato sabiedrībai saprotamā valodā. Valdība samazinās birokrātisko slogu iedzīvotājiem un uzņēmumiem un skaidri noteiks, kas atbild par rezultātiem. Valsts līdzekļus tā novirzīs tur, kur tie sabiedrībai dos vislielāko labumu. Valdība veidos jaunu vienošanos starp sabiedrību un valsti par valsts veicamajām funkcijām: atmetīsim liekās un koncentrēsimies uz prioritārajām.

Mērķu sasniegšanai valdība strādās šādos virzienos:

1. Valsts drošības stiprināšana.
2. Straujāka ekonomikas izaugsme.
3. Fiskālā disciplīna un valsts izdevumu samazināšana.
4. Efektīva valsts pārvalde.

Mēs apzināmies, ka šos darbības virzienus varēs stiprināt, tikai ieviešot pārmaiņas valsts līdzekļu izlietošanā. Valsts finanses rāda, ka budžeta deficīts prognozētajā periodā ik gadu pārsniegs 3 % no iekšzemes kopprodukta (IKP), bet fiskālā telpa saglabāsies negatīva. Tāpēc prioritāšu īstenošanai rūpīgi jāpārskata izdevumi un līdzekļi mērķtiecīgi jānovirza prioritārajiem uzdevumiem.

Budžeta deficīts pārsniedz to, ko pieļauj fiskālie noteikumi (2027–2030, milj. EUR)

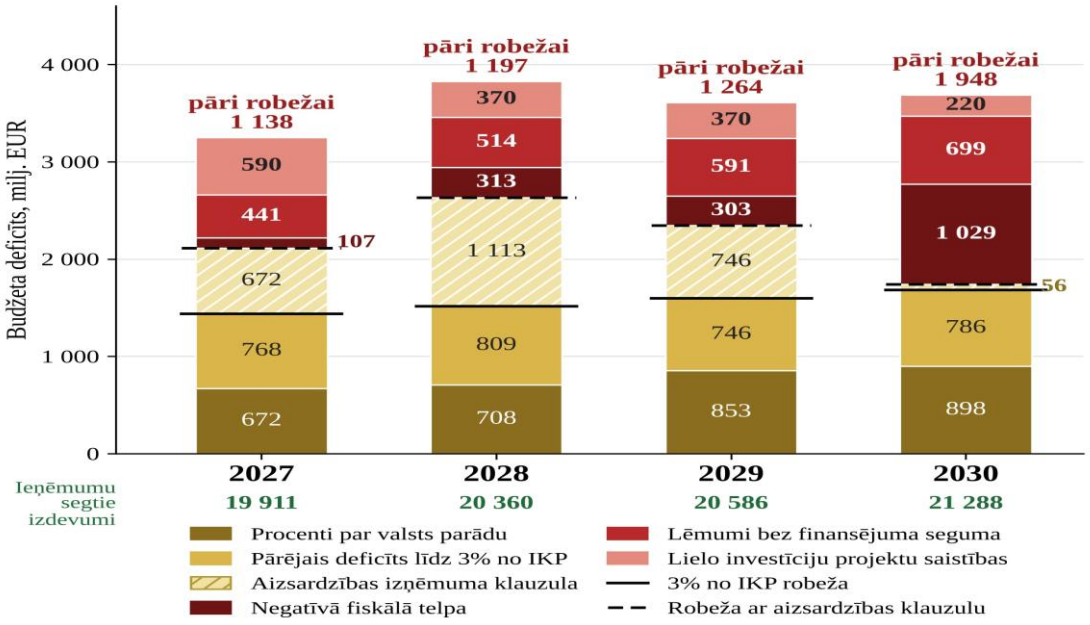

Katru gadu valsts drīkst aizņemties līdz 3 % no IKP (nepārtrauktā līnija), un aizsardzībai ES pieļauj papildu izņēmumu (raustītā līnija). Viss, kas grafikā ir virs raustītās līnijas, – negatīvā fiskālā telpa, lēmumi bez finansējuma seguma un lielo investīciju projektu saistības – pārsniedz atļauto: 2027. gadā tie ir 1,14 miljardi eiro, bet 2030. gadā, kad aizsardzības izņēmums beidzas, – gandrīz 2 miljardi eiro.

Procenti par valsts parādu jau 2027. gadā veido 47 % no atļautā deficīta, bet 2030. gadā – 53 %. Ja procentu likmes pieaugtu par vienu procentpunktu, procentu izdevumi 2030. gadā sasniegtu 968 miljonus eiro (+70 miljoni eiro).

Trīs reformu posmi

Katrs ministrs saņems Ministru prezidenta misijas vēstuli un pirmajās 30 valdības darba dienās ar sociālajiem partneriem pārrunās savus uzdevumus. Katram sasniedzamajam rezultātam tiks noteikts mērķa rādītājs, tā sākotnējā vērtība un ceturkšņa starpmērķi, kā arī rezultāta sasniegšanai nepieciešamais finansējums. Informācija par darbu gaitu un sasniegtajiem rezultātiem būs publiski pieejama. Saeimas pilnvaru laikā paredzēti trīs secīgi valdības vadīti reformu posmi. Katram būs savs mērķis, prioritārie uzdevumi un sasniedzamie rezultāti.

Reformu posms	Mērķis un uzdevumi
Reformu lēmuma pieņemšana 1. posms 11.2026.– 31.12.2027.	**Stabilizēsim valsts budžetu un sāksim ekonomikas pārveidi.** Pārskatīsim valsts budžeta izdevumus un izvērtēsim, kuras ministriju un iestāžu funkcijas ir nepieciešamas. Likvidēsim Klimata un enerģētikas ministriju. Vērtēsim citu ministriju reorganizāciju. Publiskosim datus atvērtā formātā, lai sabiedrība ar tiem varētu iepazīties. Valsts pārvaldē plašāk lietosim mākslīgā intelekta rīkus, lai samazinātu administratīvo slogu un cilvēku skaitu.
Reformu ieviešana 2. posms 2028.–2029. gads	**Visās ministrijās ieviesīsim praksē pārbaudītos risinājumus.** Reformēsim valsts pārvaldes un civildienesta vadību, uzlabosim iestāžu darba organizāciju un **būtiski samazināsim darbavietu skaitu** valdības centrālajā aparātā. Sāksim īstenot Latvijas Attīstības fonda programmas. Ieviesīsim regulējumu, kas palīdzēs piesaistīt Latvijai starptautiskus uzņēmumus jaunās ekonomikas nozarēs. Mūsu mērķis ir panākt, lai Latvija šajā jomā kļūtu par vienu no vadošajām Eiropas Savienības valstīm.
Reformu rezultātu nostiprināšana 3. posms līdz 2030. gadam	**Valsts strādās ātrāk, vienkāršāk un lētāk.** Iedzīvotājiem un uzņēmējiem vairs nebūs jāiesniedz dokumenti un ziņas, kas valstij jau ir. Pakalpojumus varēs saņemt vienuviet un tiešsaistē, bet vienkāršus lēmumus – izziņas, atļaujas, pabalstus – iestādes pieņems ātrāk un bez liekas sarakstes. Valsts pārvaldē būs mazāk iestāžu un amata vietu, un ietaupītos līdzekļus novirzīsim drošībai, izglītībai un veselībai. Rezultātus mērīsim ar pakalpojumu saņemšanas laiku un administratīvā sloga samazinājumu eiro. Ieviesīsim dokumentu digitālos identifikatorus un nodrošināsim, lai iestāžu informācijas sistēmas varētu savstarpēji apmainīties ar datiem. Ikdienas procesos izmantosim algoritmus un mākslīgā intelekta aģentus. Standarta gadījumos lēmumu pieņemšanu automatizēsim, izmantojot iestāžu rīcībā esošos datus.

Pārmaiņu valdības principi

Mums visiem ir viena Latvija. Latvijas valstiskums, drošība, latviešu valoda un mūsu valsts nākotne ir kopīgas vērtības. To aizsardzība ir svarīgāka par jebkuras partijas vai iestādes interesēm. Arī tad, kad mainās valdības uzdevumi un ministri, šīs vērtības paliek nemainīgas. Tās nosaka valdības rīcības virzienu un robežas. Īstenojot šo deklarāciju, valdība katru lēmumu pieņems saskaņā ar sešiem vērtību principiem.

Seši vērtību principi:

1. **Stiprinām Latvijas valstiskumu, latviešu valodu un kultūru.**
2. **Drošība pirmajā vietā – sargājam Latvijas neatkarību un stiprinām tās starptautisko ietekmi.**
3. **Taupām visi, sākot ar valdību – ievērojam taisnīguma principu, veidojam efektīvu un atbildīgu valsts pārvaldi.**
4. **Paātrinām Latvijas ekonomikas izaugsmi un ceļam iedzīvotāju labklājību.**
5. **Nepieļaujam korupciju un izšķērdību.**
6. **Sargājam cilvēktiesības, stiprinām ģimenes, veicinām dzimstību un Latvijas cilvēku atgriešanos dzimtenē.**

Lai īstenotu pārmaiņas, valdībai vajadzīgs sabiedrības atbalsts un uzticība. Uzticību nevar pieprasīt. Tā jānopelna ar atklātību, atbildīgu rīcību un darbiem. Valdība uzklausīs iedzīvotājus un atklāti skaidros, kāpēc tā pieņēmusi arī grūtus lēmumus. Valdība publicēs datus par valsts izdevumiem un sasniegtajiem rezultātiem ikvienam pieejamā un saprotamā veidā. Tas ļaus iedzīvotājiem līdzdarboties un pārbaudīt, kā valdība pilda solījumus. Pārmaiņu mēraukla būs konkrēti uzlabojumi cilvēku ikdienā.

Desmit valdības darbības principi	
Darbības princips	**Īstenošana**
1. Izdevumu kontrole un publiska budžeta pārskatāmība	Valdības sēdēs tiks vērtēta ministriju izdevumu atbilstība plānam. Reizi mēnesī tiks publicēts pārskats sabiedrībai, savukārt izdevumu dati būs pieejami publiskā datu panelī.
2. Pamatoti izdevumi un pārbaudāmi rezultāti	Jauni pastāvīgie izdevumi tiks apstiprināti tikai ar skaidru finansējuma avotu, izmaksu aprēķinu trim gadiem un pārbaudāmu sasniedzamo rezultātu.
3. Jauna enerģija valsts pārvaldē	Tiks ieviesta augstāko amatpersonu rotācija, aptverot valsts sekretārus, viņu vietniekus, departamentu direktorus, iestāžu vadītājus un kapitālsabiedrību valdes un padomju locekļus.
4. Ministrs atbild par rezultātu	Katrs ministrs saņems atklātu, sabiedrībai redzamu Misijas vēstuli 12 mēnešiem ar ceturkšņa mērķiem. Ja noteiktie rezultāti netiks sasniegti, tiks vērtēta ministra nomaiņa.
5. Valdības un Saeimas saskaņots darbs	Deklarācijas būs gan valdības, gan Saeimas darba pamats. Abas sadarbosies tajā noteikto mērķu īstenošanā. Katra darba izpildei pirmajā posmā noteikti četri kontrolpunkti: **2027. gada budžeta pakete**, **2027. gada otrais ceturksnis**, **2027. gada trešais ceturksnis**, **2028. gada budžeta pakete**.
6. Sociālais dialogs	Valdība regulāri sadarbosies ar NVO, apspriežot pārmaiņu mērķus, risinājumus un gaidāmo ietekmi.
7. Mākslīgā intelekta rīku ieviešana un pārvaldība	Ministrijas un iestādes nodrošina sakārtotus un strukturētus datus un dokumentus, automatizētus rutīnas procesus. Pieņemts tiesiskais regulējums MI aģentu reģistra izveidošanai.
8. Administratīvā sloga samazināšana sabiedrībai	Ministri katru mēnesi atskaitīsies sabiedrībai par konkrētiem uzlabojumiem un faktiski samazināto slogu.
9. Birokrātijas mazināšana	Tiks vienkāršota ministriju, iestāžu un pašvaldību savstarpējā saziņa un sadarbība, samazinot liekas procedūras un saskaņošanas prasības.
10. Ministriju apvienošana un vienota vadība	Pārejas laikā apvienojamās ministrijas vadīs viens ministrs. Atsevišķu pārmaiņu uzdevumu izpildei tiks izveidoti Ministru prezidenta biedra amati uz terminētu laiku, esošā budžeta ietvaros.

I. Valdības darbs

Deklarācijā, ministru individuālajās misijās un rīcības plānā valdība skaidri noteiks prioritātes un sasniedzamos rezultātus, izvērtējot valsts budžeta iespējas. Tā atteiksies no simtiem punktu gariem iestāžu ikdienas darbu sarakstiem. Ministru amatu sadali noteiks vienīgi valdības prioritātes un nozaru vajadzības. Tas, vai ministrs turpinās darbu amatā, būs atkarīgs no viņam uzticētajiem uzdevumiem un sasniegtajiem rezultātiem. 15. Saeimas pilnvaru laikā valdība strādās vairākos posmos. Katram posmam tā noteiks konkrētus mērķus un uzdevumus.

1. Valsts drošības stiprināšana

Latvijai jāpiesaista apjomīgas ārvalstu investīcijas, lai attīstītu eksportspējīgu aizsardzības rūpniecību un veicinātu tehnoloģiju pārnesi. Ieguldot aizsardzībā 5 % no IKP, Latvijai jāstiprina savas militārās spējas un vienlaikus jāsekmē jaunu ražotņu izveide, darbavietu radīšana un eksporta pieaugums. Spēcīga vietējā aizsardzības rūpniecība stiprina valsts drošību un vairo sabiedrības labklājību.

NBS pārveide, alternatīvais dienests un virzība uz apgādātu cilvēku rezervi

Nacionālo bruņoto spēku (NBS) pārveidē izmantosim Ukrainas kara pieredzi.

1. Attīstīsim bezpilota sistēmas un aizsardzību pret droniem, stiprināsim pretgaisa aizsardzību, kā arī attīstīsim elektroniskās karadarbības spējas.
2. Nodrošināsim munīcijas krājumus un decentralizēsim loģistiku, pilnveidosim mobilizācijas sistēmu un NBS rezervi.
3. Valdība turpinās darbu pie mobilizācijas struktūras izveides, lai kara gadījumā būtu pieejama vismaz 61 000 cilvēku liela rezerve. NBS rezerves sistēmu veidos tā, lai katrai rezerves vienībai būtu viss nepieciešamais individuālais un kolektīvais ekipējums. Papildus Valsts robežsardzei paplašināsim iespējas Valsts aizsardzības dienestā (VAD) alternatīvo dienestu pildīt arī Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestā vai veselības aprūpē.
4. Aizsardzības ministrijas un Iekšlietu ministrijas viens no svarīgākajiem kopīgajiem uzdevumiem būs nostiprināt austrumu robežas infrastruktūru valsts drošības un militārās aizsardzības vajadzībām.
5. Visaptveroši attīstīsim militāro mobilitāti, lai NBS un sabiedroto spēki varētu ātri pārvietoties Latvijas teritorijā. Spēku uzņemšanai, pārvietošanai un izvēršanai vajadzības gadījumā izmantos Latvijas lidostas, ostas, ceļus un dzelzceļu.
6. Valdība turpinās militārā poligona "Sēlija" izveidi, noliktavu tīkla izbūvi un NBS spējām un VAD attīstībai nepieciešamās atbalsta infrastruktūras būvniecību. Pazemes komandpunktu, štābu un citu militāro objektu, tostarp aizsargbūvju, izbūvei izstrādās un pieņems īpašu regulējumu. Tas pilnveidos un paplašinās militāro objektu paātrinātās būvniecības kārtību.
7. Aizsardzības nozarē ieviesīsim mākslīgā intelekta un automatizācijas sistēmas, kā arī kvantu tehnoloģijas, lai uzlabotu iekšējos procesus un stiprinātu kiberdrošību. Kosmosa tehnoloģiju attīstībai izmantos Latvijā pieejamo unikālo infrastruktūru, kā arī Eiropas Savienības un NATO instrumentus. Šīs tehnoloģijas attīstīs aizsardzības vajadzībām, vienlaikus veicinot pētniecību un starptautisko sadarbību.

8. Valdība pilnveidos visaptverošas valsts aizsardzības principu, lai stiprinātu sabiedrības gatavību un noturību militāra apdraudējuma gadījumā.

Latvijas aizsardzības industrija

9. Valdība nodrošinās, lai vismaz 25 % no militāro spēju attīstībai paredzēto pasūtījumu vērtības paliktu Latvijas ekonomikā. Ieviesīsim ātrāko militārās industrijas investīciju projektu saskaņošanas kārtību reģionā, samazinot birokrātiju, vienkāršojot ietekmes uz vidi novērtējuma (IVN) procedūras un stimulējot kreditēšanu divējādas lietojamības un militāro produktu ražotnēm. ES aizsardzības pasākumu paketes "Omnibus" ietvaros militāro rūpnīcu izveidei nepieciešamās atļaujas izsniegs ne ilgāk kā 30 darbdienu laikā.
10. Valdība ieviesīs pirmā līguma mehānismu jaunajiem aizsardzības un divējāda lietojuma preču ražotājiem. Izmēģinājuma sēriju izmaksas segs no valsts budžeta un iepirkumos priekšroku dos eksportspējīgiem uzņēmumiem.
11. Valdība reorganizēs Valsts aizsardzības korporāciju, lai tā veidotu kopuzņēmumus ar starptautiskiem partneriem, kā eksportētāja iekļautos globālajās piegādes ķēdēs un pasūtījumu izpildei apvienotu vietējo ražotāju jaudas.
12. Stiprinot Latvijas Nacionālos bruņotos spēkus, kā arī veidojot materiālo atbalstu Ukrainas bruņotajiem spēkiem, valdība apņemas palielināt Latvijas aizsardzības industrijas iesaisti un ražojumu integrāciju.
13. Veicināsim dienesta ieroču decentralizētu glabāšanu.
14. Paplašināsim atbalstu pilsoņiem, kuri dienē NBS, Zemessardzē un VAD, finansiāli un karjeras garantijās.

Civilā aizsardzība

15. Reģionos izstrādāsim un ieviesīsim praktiski īstenojamus civilās aizsardzības un krīžu vadības plānus.
16. Valdība izveidos kārtību, kā ar uzņēmumiem jau iepriekš vienoties par to tehnikas un citu resursu izmantošanu civilās aizsardzības vajadzībām krīzes laikā.
17. Nodrošināsim, lai līdz 2028. gadam visi augstākā līmeņa kritiskās infrastruktūras uzņēmumi izstrādātu noturības un darbības nepārtrauktības plānus, tajos ietverot arī informācijas un komunikācijas tehnoloģijas. Valdība rīkos valsts mēroga krīzes mācības.
18. Valdība stiprinās Krīzes vadības centru, reorganizējot un pārskatot funkcijas un to izpildes efektivitāti, lai tas spētu nodrošināt visaptverošu krīžu vadību.
19. Valsts policijai, Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienestam, Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestam un Krīzes vadības centram izveidos vienotu operatīvās vadības platformu.
20. Sadarbībā ar pašvaldībām valdība paātrinās patvertņu un aizsargbūvju tīkla izveidi visā Latvijā, tostarp veidojot līdzfinansēšanas programmas daudzdzīvokļu māju pagrabu pielāgošanā, paredzot finansējumu no ES daudzgadu budžeta vai Latvijas Attīstības fonda programmām.
21. Pilnveidosim valsts stratēģisko rezervju krājumu, atbilstoši valsts budžeta iespējām.

Iekšējā drošība

22. Valdība stiprinās Valsts policiju, Valsts robežsardzi un Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestu, nodrošinot dienestiem apdraudējumiem atbilstošu aprīkojumu un tehnoloģijas.
23. Valdība rūpējas par stabilu finansējumu iekšējai drošībai, paredzot formulu no IKP (3,5%+1,5%).
24. Valdība stiprinās iekšējo drošību: pastiprinās cīņu pret organizēto noziedzību, ēnu ekonomiku, kontrabandu, narkotikām un krāpniecību, novirzot daļu no konfiscētajiem līdzekļiem dienestu stiprināšanai.
25. Ieviesīsim stingru regulējumu un kontroli attiecībā uz trešo valstu pilsoņiem. Novērsīsim ekonomisko imigrantu legalizāciju caur sistēmas ļaunprātīgu izmantošanu. Paātrināsim valstī esošo nelegālo personu izraidīšanu.
26. Valdība stiprinās valsts drošības iestādes, kā arī sabiedrības noturību pret ārvalstu ietekmes operācijām, dezinformāciju un sabotāžu.
27. Veiksim esošā normatīvā regulējuma noziegumu pret valsti novēršanas un apkarošanas jomā izvērtēšanu un pilnveidošanu, lai stiprinātu valsts drošību.
28. Valdība atbalstīs Valsts aizsardzības dienesta ieviešanu Robežsardzē.
29. Uzsāksim darbu pie policijas darbības pilnveides.
30. Atbalstīsim bezpilota, pretdronu un automatizēto risinājumu ieviešanu iekšlietu dienestos.
31. Nodrošināsim kritiskās infrastruktūras aizsardzību teroraktu un militārā konflikta gadījumam.

Ārpolitika un Eiropas Savienība

32. Latvija turpinās politisku, militāru un finansiālu atbalstu Ukrainai, iestāsies par sankciju pastiprināšanu pret Krieviju un Baltkrieviju un stiprinās sadarbību ar NATO sabiedrotajiem, Baltijas Ziemeļvalstīm un Poliju.
33. Latvija uzturēs ciešas attiecības ar ASV un Kanādu kā stratēģiskajiem partneriem militārajā un ekonomiskajā jomā, veicinot konkrētu investīciju projektu īstenošanu.
34. ES daudzgadu budžeta 2028.–2034. gadam sarunās valdība aizstāvēs Latvijas intereses kohēzijas, lauksaimniecības, aizsardzības un austrumu robežas finansējumā.
35. Stiprinot Latvijas ekonomisko drošību un konkurētspēju pasaulē, atbalstīsim Latvijas uzņēmēju mērķtiecīgu ieiešanu ārvalstu tirgos un izstrādāsim Latvijas stratēģisko ekonomiskās sadarbības piedāvājumu pasaules lielajām ekonomikām, izmantojot ES noslēgtos brīvās tirdzniecības līgumus un veicinot jaunu līgumu slēgšanu.
36. Atbildīgi gatavosimies Latvijas prezidentūrai ES Padomē 2028. gada otrajā pusgadā, izvirzot prioritātes – drošība, stipra ES ārējā robeža un konkurētspēja.

2. Ekonomikas izaugsme

Latvijas Attīstības fonds, tā programmas un valsts kapitāls

37. Līdz 2029. gadam ES 2028.–2034. gada perioda finansējums ekonomikā ieplūdīs ierobežoti, tāpēc ekonomikas pārveidei šajā pārejas periodā finansēs Latvijas Attīstības fonds (LAF). Tas centralizēti pārvaldīs valsts kapitālsabiedrības un palielinās valsts aktīvu atdevi. Aprēķini liecina, ka fonds līdz 2030. gadam var dot papildu IKP pieaugumu par 1,7 % salīdzinājumā ar scenāriju bez fonda.

38. Latvijas Attīstības fonds emitēs nenodrošinātas obligācijas līdz 2 miljardu euro vērtībā un papildus piesaistīs privāto un institucionālo investoru finansējumu līdz 4 miljardu euro apmērā ieguldījumiem Latvijas ekonomikā, lai pārietu uz sarežģītāku produktu un pakalpojumu eksportu un paplašinātu iedzīvotāju un uzņēmumu kreditēšanu. Fonda finansēšanas instrumentus un apjomu noteiks LAF likumā.
39. Likumu par Latvijas Attīstības fondu izstrādās un pieņems 2027. gada valsts budžeta paketē. Sākotnēji fondā plānots iekļaut "Latvenergo", "Latvijas valsts mežus", "Augstsprieguma tīklu" mazākuma līdzdalību, "Valsts nekustamos īpašumus", "Latvijas Loto", kā arī "Tet" un "Latvijas Mobilo telefonu". "Tet" un "Latvijas Mobilo telefonu" plānots apvienot, pirms tiek pieņemts lēmums par kapitāldaļu pārdošanu.

    LAF īstenos trīs galvenās investīciju programmas.

    1. **Mājokļu attīstība.** Ar ALTUM garantijām fonds būtiski mainīs mājokļu pieejamību reģionos, realizējot jaunas programmas. Lielajās pilsētās tas attīstīs energoservisa uzņēmumu (ESKO) modeli, lai plašākā mērogā siltinātu daudzdzīvokļu ēkas.
    2. **Aizsardzības rūpniecība.** Fonds palīdzēs vietējiem ražotājiem iekļauties starptautiskajās piegādes ķēdēs. Tas piesaistīs investīcijas jaunu projektu izstrādei un tādu produktu ražošanai Latvijā, kuriem ir augsts eksporta potenciāls.
    3. **Robotizācijas fonds.** Šis fonds atbalstīs sarežģītāku eksporta produktu izstrādi, jaunu automatizētu ražotņu izveidi un uzņēmumu apvienošanos. Mērķis ir veidot starptautiski konkurētspējīgus uzņēmumus, kas trīs līdz piecu gadu laikā varētu īstenot akciju sākotnējo publisko piedāvājumu. Pakāpeniski četru gadu laikā Pensiju 2. līmeņa kapitāls tiks ieguldīts Latvijas tautsaimniecībā.

40. Efektīvāk pārvaldot valsts kapitālu un finanšu resursus un īstenojot ieņēmumu palielināšanas pasākumus, valdība četru gadu laikā panāks fiskālo ieguvumu 540 miljonu eiro apmērā.
41. Papildu nodokļu ieņēmumus – aptuveni 800 miljonus eiro 2027.–2030. gadā – nodrošinās ekonomikas izaugsme. Valdība centīsies izvairīties no galveno nodokļu likmju paaugstināšanas

Investīcijas, uzņēmējdarbība un jaunā ekonomika

42. Valdība atjaunos uzņēmumu ienākuma nodokļa, nekustamā īpašuma nodokļa un iedzīvotāju ienākuma nodokļa atlaižu programmu lieliem investīciju projektiem. Tās mērķis ir piesaistīt vietējo un ārvalstu kapitālu jaunu militāru, divējāda lietojuma un citu produktu ražošanai.
43. Valdība nodrošinās likuma pieņemšanu, lai varētu žetonizēt nekustamos īpašumus, darījumus ar tiem un citus aktīvus, kuru žetonizācija būtu noderīga digitālā maka ieviešanā. Mērķis ir stiprināt Latvijas lomu kriptoekonomikas attīstībā ES.
44. Valdība turpinās lielo investīciju programmu ar kapitāla atlaidi eksportspējīgu uzņēmumu atbalstam, sākot ar daudzgadu finanšu shēmas (*Multiannual Financial Framework*, *MFF*) periodu. Atjaunosim uzņēmumu ienākuma nodokļa (UIN) atlaižu programmu lieliem investīciju projektiem militāru, duālā lietojuma un citu produktu ražošanai. Valdība turpinās lielo investīciju programmu.
45. Valdība stimulēs atbalstu jaunuzņēmumu ekosistēmas attīstībai, atbilstoši budžeta iespējām.

46. Valdība atbalstīs EU.Inc režīma izveidi Eiropas Savienībā. Latvijas mērķis ir nodrošināt ātrāko EU.Inc uzņēmumu reģistrāciju ES.
47. Zāļu agrīnās fāzes klīniskajiem pētījumiem ieviesīs paātrinātu atļauju izsniegšanas kārtību. Lēmumu pieņems 30 dienu laikā, tā nodrošinot vienu no ātrākajām procedūrām ES.
48. Īstenosim Rīcības grupas birokrātijas samazināšanai izstrādātos pasākumus, efektivizējot valsts pārvaldi, samazinot administratīvo slogu un paātrinot lēmumu pieņemšanu. Pasākumu izpildi valdība izskatīs reizi mēnesī un publiskos. Ieviešot vienu jaunu prasību, atcels divas esošās. Tiesību aktiem ieviesīs konkurētspējas pārbaudi.
49. Ienākumam no kapitāla pieauguma noteiks konkurētspējīgu nodokļa likmi – 17 %. Ienākumiem no kapitāla pieauguma, kas ir gūts no darījumiem ar Baltijas biržā kotētiem vērtspapīriem, piemēros samazināto likmi. Izmaiņas veiks vienā solī, lai nodokļu politika būtu stabila un prognozējama.
50. Turpināsim ierobežot ekonomiskās saites ar Krieviju un Baltkrieviju.
51. Pilnveidosim mikrouzņēmumu nodokļu režīmu mazajai uzņēmējdarbībai, veidojot režīmu līdz noteiktam apgrozījumam un darbinieku skaitam, lai stimulētu uzņēmējdarbības sākšanu, dzīvesstila uzņēmumu dibināšanu un uzņēmējdarbību reģionos, vienlaikus samazinot arī ēnu ekonomikas rādītājus.

Klimats, lauksaimniecība un enerģētika

52. Valdība pārskatīs Eiropas zaļā kursa īstenošanu Latvijā, lai klimata mērķi būtu savienojami ar valsts konkurētspēju, iedzīvotāju labklājību, enerģētisko un pārtikas drošību, kā arī dabas vērtību aizsardzību.
53. Valdība iestāsies par vienlīdzīgiem ES platību maksājumiem no 2028. gada. Tā atbalstīs ražojošos lauksaimniekus, vietējo pārstrādi un jauno lauksaimnieku ienākšanu nozarē. Valdība veicinās meliorācijas sistēmu sakārtošanu, modernizēs zemes politiku un sekmēs vietējās pārtikas īpatsvara pieaugumu publiskā sektora patēriņā.
54. Valdība turpinās modulāro kodolreaktoru izpēti un sagatavos regulējumu, kas ļaus privātam investoram īstenot projektu bez valsts budžeta finansējuma. Atjaunojamo energoresursu attīstībai noteiks skaidras drošības, vides aizsardzības un pašvaldību līdzdalības prasības. Valdība veicinās arī elektroenerģijas pārvades tīkla modernizācijas, enerģijas uzkrāšanas un starpsavienojumu projektus.
55. Vietējie elektroenerģijas ražotāji varēs slēgt tiešus piegādes līgumus ar uzņēmumiem un kopienām.
56. Valdība līdz 2028. gada beigām pabeigs naftas produktu drošības rezervju pāreju valsts īpašumā un turpinās uzturēt stratēģiskās gāzes rezerves.
57. Valdība veiks priekšdarbus, lai 2027. gadā izsludinātu Baltijā pirmo licenču konkursu par CO_2 ģeoloģisko uzglabāšanu. Konkursa noteikumos skaidri formulēs drošības, vides aizsardzības un pašvaldību līdzdalības prasības.
58. Veicināsim energoefektivitātes paaugstināšanu, paplašinot atbalstu renovācijai un ēku siltināšanai, apgaismojuma modernizācijai un pārejai uz atjaunīgajiem energoresursiem, atbalsta programmās izvērtēsim iespēju noteikt prioritāti ES un Latvijas stratēģiskajās partnervalstīs ražotām iekārtām un materiāliem.

59. Lai paplašinātu kreditēšanu un stiprinātu konkurenci banku nozarē, valdība sadarbībā ar Latvijas Banku pārskatīs un samazinās nesamērīgas prasības kredītņēmējiem, klientu izpētes slogu un nepamatotas Latvijas līmenī noteiktās papildu prasības.

Cilvēkkapitāla politikas stratēģija ekonomikas attīstībai

60. Valdība izstrādās jaunus atbalsta pasākumus, lai darba tirgū iesaistītu jauniešus vecumā no 18 līdz 25 gadiem, kuri nestrādā un nestudē, un palīdzētu vecāka gadagājuma cilvēkiem atgriezties darbā.
61. Valdība paplašinās darba vidē balstītas mācības un darbinieku pārkvalifikācijas un tālākizglītības iespējas.
62. Valdība izstrādās visaptverošu imigrācijas politikas stratēģiju, kas būs balstīta uz valsts drošības interesēm. Vienlaikus izstrādātā politika ņems vērā objektīvās Latvijas ekonomikas un darba tirgus vajadzības, kas nodrošina augstas pievienotās vērtības tautsaimniecības attīstību. Par stratēģijas izstrādi atbildīgā būs Ekonomikas ministrija sadarbībā ar Iekšlietu ministriju.
63. Valdība veicinās Latvijas cilvēku atgriešanos dzimtenē, piedāvājot vienotu reemigrācijas atbalsta pakalpojumu.
64. Fiksētā nodokļa režīmu ārvalstniekiem noteiks 2027. gada valsts budžeta paketē un sāks piemērot tajā pašā gadā.

Nacionālais attīstības plāns

65. Valdība izvērtēs līdzšinējo valsts atbalsta programmu kļūdas un pārskatīs atbalsta instrumentus. Finansējumu novirzīs prioritārajām sabiedrības grupām, katrai programmai nosakot izmērāmus rezultātus. Četru gadu laikā paredzēts ietaupīt līdz 200 miljonus eiro.
66. Valdība savlaicīgi pieņems Nacionālo attīstības plānu 2028.–2034. gadam. Plānā noteiks skaidrus rīcības virzienus un mērķus. Lai varētu izvērtēt ieguldījumu atdevi, katrai programmai norādīs izmaksas, paredzamos ieguvumus un katru gadu sasniedzamos rezultātus.

3. Fiskālā disciplīna un izdevumu samazināšana

Jau 2027. gada valsts budžetu valdība veidos pēc nulles bāzes budžeta principa, no jauna pamatojot katras izdevumu pozīcijas nepieciešamību, izmaksas un sasniedzamo rezultātu. Valdības kopējais fiskālais mērķis 2027.–2030. gadam ir **2,875 miljardi eiro**. Finansējumu saglabās tikai pamatotiem izdevumiem, kas sniedz sabiedrisku vai ekonomisku labumu. Mērķi veidos izdevumu pārskatīšana (1,96 miljardi eiro, skat. tālāk), valsts kapitāla pārvaldība un ieņēmumu pasākumi (0,54 miljardi eiro) un atbalsta programmu pārskatīšana (0,19 miljardi eiro). Atlikušos 0,185 miljardus eiro valdība precizēs 2027. gada budžeta paketē.

Stingrāki fiskālās disciplīnas noteikumi

67. Finanšu ministrija sagatavos pārskatu par valsts funkciju un pakalpojumu faktiskajām izmaksām. Tā pārskatīs visus budžeta bāzes izdevumus un to izmaiņas kopš 2016. gada, izvērtējot izdevumu pieauguma iemeslus un sasniegtos rezultātus.

Četru gadu laikā valdība paredz panākt šādus ietaupījumus:

- **370 miljonus eiro** ietaupīs, pārskatot budžeta līdzekļu piešķiršanas un izlietošanas nosacījumus, novēršot neefektīvus tēriņus un stiprinot izdevumu disciplīnu.
- **900 miljonus eiro** ietaupīs, pārskatot valsts pārvaldes struktūru un iestāžu funkcijas un samazinot administratīvos izdevumus.
- **650 miljonus eiro** ietaupīs, īstenojot nozaru reformas un mainot valsts finansēto pakalpojumu organizēšanu, pārvaldību un finansēšanu.
- **40 miljonus eiro** ietaupīs, pārskatot ilgtermiņa saistības un normatīvajos aktos noteiktos mehānismus, kas paredz automātisku izdevumu pieaugumu.

68. Valdība reformēs valsts kapitāla pārvaldību, tostarp pārveidos atsevišķas valsts kapitālsabiedrības par iestādēm. Tā izstrādās taisnīgāku pašvaldību finansēšanas modeli, kas pašvaldībām dos stimulu veicināt darbavietu radīšanu, piesaistīt investīcijas un palielināt savus ieņēmumus, kā arī tiks paplašināta konkurence profesionāļu piesaistē no privātā sektora.
69. 2027. gada valsts budžeta paketē pieņems grozījumus, kas noteiks ministriju izdevumu griestus. Jaunus izdevumus drīkstēs paredzēt tikai tad, ja tiem būs finansējuma segums.
70. Pirmajās 100 valdības darba dienās uzsāksim ministriju funkciju izvērtējumu un reorganizācijas priekšlikumus. Katram priekšlikumam valdība norādīs pārejas izmaksas un paredzamo neto ietaupījumu. Uz izvērtējuma pamata veidosim jauno vienošanos ar sabiedrību par valsts funkcijām.
71. Klimata un enerģētikas ministriju likvidēs. Tās funkcijas nodos atpakaļ citām ministrijām.
72. Nodarbinātības un migrācijas politiku un par to īstenošanu atbildīgās institūcijas nodos Ekonomikas ministrijas pārziņā, lai cilvēkkapitāla attīstību plānotu vienoti.
73. Izvērtēsim funkciju pārklāšanos starp Labklājības un Veselības ministrijām, par mērķi izvirzot ciešu un pilnvērtīgu resoru sadarbību labvēlīgākās veselības aprūpes sasniegšanai.
74. Piešķirot finansējumu nevalstiskajām organizācijām, priekšroku dos pakalpojumu sniegšanai. Izveidos publiski pieejamu valsts dotāciju reģistru.
75. Finanšu ministrija uzlabos valsts budžeta detalizāciju un atklātību, veidojot caurredzamu, publiski pieejamu un sabiedrībai uztveramu valsts budžeta izdevumu izpildes un izdevumu plānu pieejamību.

Publisko iepirkumu datu atklātība

76. Valdība nodrošinās publisko iepirkumu pilnīgu atklātību, publiskojot līgumus, to grozījumus un līgumsummu pieaugumu. Atsauces cenas noteiks, balstoties uz datiem, un visu izsludināto iepirkumu analīzē izmantos mākslīgo intelektu. Mērķis ir par 15 % samazināt valsts un pašvaldību iestāžu un kapitālsabiedrību iepirkumu izmaksas.
77. Lielajiem iepirkumiem virs noteiktas summas, varēs pieprasīti lietderības un efektivitātes pamatojumu, lai samazinātu funkciju pārklāšanos un izmaksu efektivitāti. Vienkāršosim mazos iepirkumus digitālā vidē, atvieglojot tiešu iegādi arī ārpus EIS e-katalogiem, ja tā nodrošina atbilstošu kvalitāti par zemākām kopējām izmaksām, darījuma datus un pamatojumu fiksējot vienkāršotā digitālā uzskaitē.

4. Efektīva valsts pārvalde

Efektīva valsts pārvalde ir pamats iedzīvotāju uzticībai valstij un uzņēmumu iespējām augt. Samazināsim birokrātiju un funkciju dublēšanos, stiprināsim profesionālu un atbildīgu pārvaldi un, izmantojot tehnoloģijas, panāksim, ka pakalpojumi kļūst ātrāki, pieejamāki un izmaksā mazāk.

Valsts pārvaldes procesu automatizācija

78. Valsts pārvaldes iestādes darbosies kā vienota sistēma. Tās ievēros kopīgus standartus, izmantos kopīgus datus un skaidri noteiks, kura iestāde par ko atbild.
79. Tiks pieņemts jaunais pašvaldību izlīdzināšanas fonda modelis.
80. Iestādes automatizēs ikdienā atkārtojošos procesus, izmantojot algoritmus un mākslīgā intelekta (MI) aģentus. Darbinieki varēs vairāk laika veltīt uzdevumiem, kuros nepieciešama cilvēka spriestspēja un atbildība.
81. Valdība centralizēs valsts nekustamo īpašumu un informācijas un komunikācijas tehnoloģiju (IKT) resursu pārvaldību, kā arī ES un valsts atbalsta programmu administrēšanu.
82. Valdība pieņems Nacionālo mākslīgā intelekta stratēģiju.
83. Valdība ieviesīs vienotu standartu valsts pārvaldes procesiem, datiem un MI aģentiem.

Valsts un pašvaldību pakalpojumu kopīga plānošana

84. Valsts un pašvaldības ieviesīs vienotu plānošanas modeli četrās jomās – izglītībā, civilajā aizsardzībā, sabiedriskajā transportā un atkritumu apsaimniekošanā.
85. Tiks ieviestas Valsts kontroles revīziju rekomendācijas.

Valsts īpašumu pārvaldības, atbalsta funkciju un atbalsta programmu administrēšanas centralizācija

86. Visu valsts nekustamo īpašumu pārvaldību un būvprojektu vadību uzticēs vienai iestādei.
87. Valdība centralizēs valsts pārvaldes administratīvā atbalsta funkcijas. Saskaņā ar IKT restarta plānu ministriju un iestāžu IKT funkcijas apvienos 10–12 kompetences centros.
88. Valdība stiprinās Nacionālā kiberdrošības centra un CERT.LV spējas, lai tie varētu tieši vai netieši uzraudzīt visas valsts informācijas sistēmas.
89. ES un valsts atbalsta programmu administrēšanu koncentrēs trīs institūcijās – ALTUM, Centrālajā finanšu un līgumu aģentūrā un Lauku atbalsta dienestā.

5. Cilvēki, ģimenes un valsts

Valsts un nācijas nākotnes pamats ir stipra ģimene – vieta, kur paaudzēs tiek kopta latviešu valoda, vērtības un savstarpēja mīlestība. Tautas ataudze ir Latvijas kā nacionālas valsts pastāvēšanas priekšnoteikums. Mūsu pienākums ir nodrošināt pilnvērtīgu atbalstu no bērna gaidīšanas līdz ģimeniskām vecumdienām, vienlaikus stiprinot ikviena atbildību par savu ģimeni un mūsu tautas nākotni.

Ģimenes un demogrāfija

90. Valdība atbalstīs ģimenes ar bērniem, kā arī nodrošinās mērķētu atbalstu īpaši daudzbērnu ģimenēm un jaunajām māmiņām, lai uzlabotu dzimstības rādītājus un samazinātu nevienlīdzību, atbilstoši valsts budžeta iespējām.
91. Stiprināsim ģimenes un bērna vērtību izglītības saturā un sabiedrībā, radot pārliecību, ka ģimene ir drošākais pamats un laimes formula pilnvērtīgai dzīvei.
92. Veidosim vispusīgu un pilnvērtīgu valsts atbalstu, lai pasaulē nāktu vesels mazulis bērna audzināšanai sagatavotiem vecākiem.

93. Izvērtēsim iespēju, ka laulātie dala veiktās sociālās iemaksas un vienlaikus abi laulātie iegūst līdzvērtīgu sociālo atbalstu.

Sociālais atbalsts, personas ar invaliditāti un seniori

94. Nodrošināsim 2. pensiju līmeņa uzkrājumu automātisku pārmantošanu ģimenē.
95. Atbalstīsim aprūpes pakalpojumu pieejamību senioriem reģionos.
96. Valdība atbalstīs sociālo uzņēmējdarbību un personu ar invaliditāti pilnvērtīgu iesaisti darba tirgū.
97. Uzlabosim publiskās vides pieejamību personām ar invaliditāti.
98. Samazināsim birokrātiju, atsakoties no atkārtotām prasībām apliecināt smagu invaliditāti.
99. Īstenosim taisnīgu un motivējošu uzturlīdzekļu garantiju fonda finanšu sistēmu.

Izglītība un zinātne

100. Valdība nodrošinās mācību kvalitāti valsts valodā visās skolās, skolu tīklu sakārtos kopā ar pašvaldībām un vienosies par pedagogu atalgojuma palielināšanas grafiku, atbilstoši budžeta iespējām.
101. Valdība stiprinās Latvijas vēstures un jauniešu valstiskās audzināšanas saturu skolās.
102. Valdība atbalstīs valsts pasūtījumu latviešu valodas un vēstures pētījumiem un nostiprinās latgaliešu un lībiešu valodas apguves iespējas.
103. Valdība veidos tādu ārvalstu studentu politiku, lai augstskolas ārvalstu studentu piesaistē prioritāri izvēlas ES, NATO un OECD valstu pilsoņus, kā arī diasporas jauniešus.
104. Augstākās izglītības un zinātnes finansējumu sasaistīs ar valsts attīstības stratēģiskajām prioritātēm un ekonomikas vajadzībām, prioritāri attīstot STEAM, inženierzinātnes un aizsardzības tehnoloģijas.
105. Valdība stimulēs skolās un ārpusskolas dzīvē skolēnu fiziskās aktivitātes un veselīgu dzīvesveidu, tai skaitā ieviešot ģimenes veselības mācību, peldētprasmes programmu un nostiprinot ģimeni kā Latvijas nākotnes pamatvērtību.

Veselība

106. Pilnībā reformēsim kvotu sistēmu, ieviešot vienotu pierakstu un samazinot gaidīšanas laiku pacientiem. Pārskatīsim slimnīcu tīklu, lai palīdzība būtu kvalitatīva un pieejama.
107. Nacionālo veselības dienestu pārveidosim par Nacionālo veselības un aprūpes apdrošināšanas fondu – vienotu veselības un valsts finansētās aprūpes pircēju.
108. Valdība stiprinās primāro veselības aprūpi un profilaksi un veicinās konkurenci zāļu tirgū, lai samazinātu zāļu cenas.
109. Izveidosim integrētu veselības aprūpes sistēmu, kas nodrošina bērniem veselības aprūpes pakalpojumus, atceļot pakalpojumu kvotas, atbilstoši budžeta iespējām.
110. Attīstīsim psihiskās veselības pakalpojumu pieejamību, jo īpaši bērniem, jauniešiem un gados vecākiem cilvēkiem.
111. Valdība pilnveidos kritisko zāļu rezervju veidošanu un apgādes kārtību.
112. Paplašināsim medikamentu pieejamību un pilnveidosim cenu kompensācijas sistēmu hronisko slimību un reto slimību pacientiem.

Valoda, mediji un kultūra

113. Valdība stiprinās latviešu valodas lietojumu publiskajā un informatīvajā telpā un darba vidē un atbalstīs Latvijas kultūru un nacionālo identitāti.
114. Stiprināsim demokrātijas vērtības, atklātību un dialogu ar pilsonisko sabiedrību.
115. Valsts atbalstīs nacionālos, reģionālos un diasporas medijus, kas saturu veido tikai latviešu valodā, lai nodrošinātu kvalitatīva, analītiska un daudzveidīga mediju satura veidošanu.
116. Atbalstīsim sabiedriskā medija politisko neitralitāti, viedokļu daudzveidības un valsts valodas lomas stiprināšanu, tā darbības nepārtrauktību krīzes situācijās, kā arī atbilstību nacionālās drošības situācijai.
117. Apzinoties valsts valodu kā Satversmes pamatvērtību, stiprināsim Valsts valodas centra kapacitāti un neitralitāti, veidojot to par neatkarīgu iestādi.
118. Nostiprināsim akadēmiķu, vēsturnieku, sociolingvistu ieteikumus, pieņemot deklarāciju par derusifikāciju, veidojot tiesisku pamatu krievu valodas ierobežošanai publiskajā telpā un latviešu valodas kā vienīgās valsts valodas nostiprināšanai.
119. Valdība apņemas kultūras nozares atalgojumu pakāpeniski tuvināt Baltijas valstu līmenim un sasniegt sabiedriskā sektora vidējo algas līmeni, ievērojot valsts budžeta iespējas.
120. Valdība atbalstīs Sakrālā mantojuma saglabāšanas programmu, kā arī dziesmu svētku kustību, nostiprinot solidāru atbildību starp valsti un pašvaldībām.
121. Nodrošināsim kultūras kā nacionālās drošības sastāvdaļas līdzvērtīgu iekļaušanu Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijā "Latvija 2050" un Nacionālajā attīstības plānā 2028.–2034. gadam.

Tiesiskums

122. Valdība paātrinās tiesvedību un stiprinās tiesu, prokuratūras un Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja (KNAB) efektivitāti, īpaši ekonomisko un korupcijas noziegumu lietās.
123. Valdība palielinās sodus par valsts valodas pārkāpumiem un militārās agresijas vai kara noziegumu attaisnošanu.
124. Valdība turpinās palielināt sodu bardzību Latvijai nelojālām personām par darbībām, kas vērstas pret Latvijas valstiskumu, suverenitāti vai nacionālo drošību. Valdība turpinās izraidīt no valsts sodītus trešo valstu pilsoņus un agresorvalsts pilsoņus vai neizsniegs uzturēšanās atļaujas.

Transports un reģioni

125. Valdība lems par "Rail Baltica" pamattrasi pa posmiem ar ES finansējumu un stingru izmaksu kontroli un pieņems lēmumu par "airBaltic" nākotni, neuzņemoties nepamatotus fiskālos riskus.
126. Reģionu attīstībā prioritāte būs uzņēmējdarbības vide, autoceļu stāvoklis un sabiedrisko pakalpojumu pieejamība, ko nozaru ministrijas reģionālā griezumā plānos kopā ar pašvaldībām.
127. Rīgas metropoles reģionā izveidosim vienotu mobilitātes un sabiedriskā transporta pārvaldības sistēmu ar integrētu sabiedriskā transporta tīklu, vienotu pārvadājumu tarifu un atvieglojumu sistēmu reģionālo autobusu, pasažieru vilciena un Rīgas pilsētas sabiedriskā transporta pārvadājumos, vienoto biļeti un koordinēti veidotu sabiedriskā transporta un pārsēšanās punktu infrastruktūru.

128. Valdība izstrādās vienotu valsts lidostu tīkla un operatora modeli, nosakot starptautiskās lidostas „Rīga" atbildību – finansiālu un attīstības – par reģionālo lidostu tīklu, un attīstīs reģionālās lidostas kā divējāda lietojuma (civilās savienojamības un militārās mobilitātes) infrastruktūru.
129. Stiprināsim sakaru tīklu pārklājumu reģionos, nodrošinot platjoslas internetu visā valstī.
130. Stiprināsim kopienu lomu vietējo lēmumu pieņemšanā.

Stiprāka Latvija, gudrāka valsts, vairāk iespēju!

Latvijas Republikas Saeima nolemj izteikt uzticību Ministru kabinetam šādā sastāvā:

Ministru prezidents, klimata un enerģētikas ministrs	– Andris Kulbergs
aizsardzības ministrs	– Raivis Melnis
ārlietu ministrs	– Ģirts Jaunzems
ekonomikas ministrs	– Edgars Štelmahers
finanšu ministrs	– Kārlis Purgailis
iekšlietu ministrs	– Jānis Dombrava
izglītības un zinātnes ministrs	– Česlavs Batņa
kultūras ministrs	– Nauris Puntulis
labklājības ministre	– Ilze Indriksone
satiksmes ministrs	– Krišs Lipšāns
tieslietu ministrs	– Viesturs Vitovskis
veselības ministrs	– Normunds Staņēvičs
viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministrs	– Edgars Tavars
zemkopības ministrs	– Edgars Putra